

Proiect EduAcces- POCU/784/6/24/139601
Evenimentele din august pentru identificarea nevoilor copiilor din județul Sibiu cu
părinți plecați în străinătate în vederea dezvoltării socio-comunitare

Mileniului trei a accentuat migrația populației din România care, în căutarea unor condiții de trai mai bune sau a unor posibilități de afirmare, a hotărât, în procent destul de mare, să-și părăsească țara de origine și să se stabilească în alte țări, în alte locuri pe care să le numească „acasă”. Determinată în principal de probleme economice, migrația, a produs modificări semnificative la nivelul întregii societăți. Sărăcia din unele sate și chiar orașe din România a determinat depopularea multor localități din care a dispărut majoritatea populației active, rămânând în țară copiii și bătrânii în sarcina cărora a rămas îngrijirea acestora. Unii părinți s-au văzut obligați să aleagă între a munci în străinătate pentru a asigura resursele necesare familiei sau a rămâne lângă copii, fără a le putea oferi acestora strictul necesar. Ambele alternative sunt la fel de dureroase: sau îți vezi copilul foarte rar dar alegi să îi oferi o calitate mai bună a vieții sau stai lângă el fără a putea să îi oferi mijloacele materiale și susținerea pentru o dezvoltare armonioasă. O altă soluție pentru rezolvarea problemelor economice a fost plecarea unuia dintre părinți în străinătate și lăsarea copiilor în grija celuilalt părinte. Despărțirea pe termen lung a dus la modificarea structurii familiale, separarea determinând în multe cazuri o ruptură la nivel de cuplu finalizată nu de puține ori cu divorț. Modificarea structurii familiare a avut consecințe în ceea ce privește echilibrul psihic al copiilor rămași în țară și a dus la curențe educative dintre care amintim: dezinteresul adulților pentru educația copilului; lipsa de înțelegere și afectivitate față de copil; excesul de grijă, răsfățul exagerat; folosirea copilului în conflictele dintre părinți; incapacitatea părinților de a fi modele pozitive pentru copil; expunerea la atitudini negative față de valorile fundamentale; severitatea excesivă, care creează un climat familial anxios; folosirea actelor de violență ca mijloace educative. Pentru soluționarea acestor deficiențe la nivel comunitar este necesară o monitorizare atentă și intervenții personalizate pentru prevenția și soluționarea eventualelor probleme ale copiilor cu părinți plecați în străinătate.

Pentru accesul preșcolărilor și elevilor din județul Sibiu, la o societate bazată pe un sistem educațional inovator și de calitate Asociația „Societatea Națională *Spiru Haret* pentru Educație, Știință și Cultură” implementează în parteneriat cu Inspectoratul Școlar al Județului Sibiu proiectul EduAcces POCU/784/6/24/139601. Lansat în mai 2021 proiectul are ca grup țintă 270 de elevi din județul Sibiu cu părinți plecați în străinătate care participă la ore suplimentare de matematică-informatică în regim școală după școală și beneficiază de suportul unor psihologi pentru consiliere psihologică, consiliere vocațională, dezvoltare abilități emoționale, sociale, interpersonale, consiliere de grup etc. Asistența acodrată în cadrul proiectului EduAcces nu se limitează la copii ci include și reprezentanții acestora – părintele rămas acasă, bunicii, alte rude în îngrijirea cărora se află copilul, care pot participa la activități de educație parentală/ consiliere socială. Tot în cadrul proiectului se desfășoară activitatea dezvoltare socio-comunitară care are ca scop realizarea unei rețele parteneriale între școli, autorități locale, instituții locale, ONG-uri și comunitate pentru susținerea copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate. Parteneriatele realizate pe termen lung vor facilita dialogul între școală, familie și comunitate și vor fi metode de implicare a autorităților și comunității în viața copiilor pentru creșterea calității educației prin metode nonformale și informale.

În cadrul activității *Dezvoltare de parteneriate între școli, autorități locale, instituții locale, ONG-uri și comunitate* din proiectul EduAcces se realizează lunar evenimente cu participarea experților în educație din județul Sibiu pentru identificarea de parteneri și găsirea de soluții pentru

satisfacerea nevoilor copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate. Dacă în luna iulie accentul a fost pus pe nevoile copiilor din gimnaziu și a adolescenților, luna august a pus sub lupă nevoile elevilor de la grădiniță și din școala primară. Astfel, au fost realizate 2 evenimente cu participarea experților educaționali din 10 instituții de învățământ din județul Sibiu care lucrează cu copii preșcolari și din ciclul primar.

Miercuri 4 august 2021 a avut loc online evenimentul pentru identificarea nevoilor copiilor din județul Sibiu cu părinți plecați în străinătate în vederea dezvoltării socio-comunitare cu tema *Nevoile emergente ale preșcolarilor*. La întâlnire au fost prezente cadre didactice și directorii următoarelor instituții de învățământ:

- Grădinița cu Program Prelungit Nr. 12, Mediaș;
- Grădinițacu Program Prelungit „Dumbrava Minunată”, Mediaș;
- Grădinița cu Program Prelungit „Bucuria Copiilor”, Mediaș;
- Grădinița cu Program Prelungit Nr. 5, Sibiu;
- Grădinița cu Program Prelungit „Frații Grimm”, Sibiu.

În perioada preșcolară se realizează o dezvoltare fizică și cognitivă semnificativă a copiilor, consecință a interesului sporit acordat mediului și a curiozității ce crește dorința de explorare a copilului. Este o etapă în care copilul începe să antreneze luarea deciziilor, își dezvoltă personalitatea, capacitățile de cunoaștere devin complexe prin dezvoltarea reprezentărilor și realizează strategii mintale încărcate de o simbolică amplă. Din punct de vedere al profilului fizic, copilul crește și devine din ce în ce mai sigur de mișcările pe care le execută având salturi calitative importante în ceea ce privește motricitatea fină. Astfel, copiii își construiesc structuri mentale noi prin care asimilează mediul și, atât familia, cât și școala, trebuie să îi acorde suportul necesar pentru dezvoltarea personalității. Achizițiile la această vârstă se realizează prin joc, educatorul cât și părintele fiind parteneri de joacă maturi care au rol de sprijin și stimulare deoarece, prin iubire, incurajare, protecție și îngrijire aceștia asigură dezvoltarea optimă a copilului.

Influența familiei asupra preșcolarului se realizează din următoare puncte de vedere:

- **Fizic**, familia este principala sursă de asigurare a mijloacelor fizice și are rol protectiv în dezvoltarea copiilor;
- **Intelectual**, familia este prima sursă de dezvoltare a limbajului. Ca prim factor educativ, familia ofera copilului aproximativ 90% din cunoștințele uzuale și se preocupă și de dezvoltarea proceselor intelectuale ale copiilor. Părinții sunt primii care explică copiilor sensul unor fenomene și obiecte și le dezvoltă spiritul de observație, memoria și gândirea;
- **Moral**, în familie se formează cele mai importante deprinderi de comportament, se învață ce e bine și ce e rău, ce e drept și ce e nedrept, ce e frumos și ce e urât, ajutând în modelarea comportamentului și deprinderea normelor sociale.
- **Estetic**, părinții sunt cei ce realizează contactul copilului cu frumusețile naturii și cu viața socială.

Lipsa unuia sau ambilor părinți din viața copilului la vârste fragede își poate pune amprenta în ceea ce privește dezvoltarea acestuia și astfel impactul pe care îl au educatorii în viața copiilor este semnificativ. Neexpunerea copilului la diferite experiențe de învățare la această vârstă poate duce la pierderea potențialului copilului, cadrele didactice alături de familie având responsabilitatea de a identifica talentele unice ale copiilor și a stimula învățarea spre dezvoltarea acestora. Preșcolăritatea este o perioadă când zilnic sunt dobândite informații noi care sunt îngloate în evenimentele cotidiene

și capătă importanță în experiența socială pe care copilul o acumulează. Importanța educației timpurii este precizată și de domnul Profesor Univ. Dr. Constantin Cucuș „Educația copilului mic constituie proba de foc a oricărui sistem de învățământ. De felul cum se face educația la această vârstă depind eficiența și amploarea celei ce se va face în continuare“.

Participarea copilului preșcolar la programul grădiniței îi oferă o educație organizată și conștient dirijată spre valorificarea potențialului de care acesta dispune și stimularea de achiziții. Conceptul de educație timpurie se referă la asigurarea îngrijirii, dezvoltării și educației optime a copilului, educație care se realizează prin colaborarea educatorilor, familiilor, comunității și întregii societăți. Astfel, în educația timpurie există două direcții de acțiune: educarea de la vârste fragede și implicarea familiei și comunității în educarea copilului. Pentru reușita educațională trebuie antrenați toți factorii care au influențe asupra copilului deoarece aceasta este vârsta când se constituie baza personalității acestuia.

Analiza nevoilor preșcolarilor din cadrul evenimentului pentru identificarea nevoilor copiilor din județul Sibiu cu părinți plecați în străinătate în vederea dezvoltării socio-comunitare a evidențiat, pe lângă nevoile de experiențe noi-de stimulare și nevoi emoționale, de dragoste și securitate, nevoia de a fi apreciat, de comunicare, respect și socializare. Nevoile de dragoste, securitate și fiziologice preponderente la această vârstă sunt completate de necesitatea existenței sprijinului unui adult care să ajute copilul să își dezvolte încrederea în sine și să dobândească propria independență.

Cadrele didactice prezente la eveniment au evidențiat că preșcolarul este o perioadă când în fiecare zi se învață ceva nou și eforturile lor sunt îndreptate spre a nu lăsa nici un copil în urmă. Urmând principiile pedagogice ale lui Comenius, educatorii exersează simțurile copiilor, după aceea memoria, apoi capacitatea de înțelegere și la urmă puterea de judecată. Astfel, copiii experimentează iar cadrele didactice realizează activități pentru formarea deprinderilor de viață antrenând copiii în diferite proiecte. În Mediaș s-a constatat o bună colaborare a grădinițelor din localitate care au realizat proiecte comune și au reușit să atragă părinții în activitățile realizate în grădinițe dar și în afara lor. Proiecte precum *Pentru o lume minunată* în Mediaș, *Creștem sănătos*, *Micul grădinar*, *Dăruim împreună*, *Educație prin mișcare*, *Educație ecologică*, *Să împărțim zâmbete* precum și atelierelor senzoriale au contribuit semnificativ la dezvoltarea copiilor și incluziunea copiilor cu părinți plecați în străinătate în comunitate.

Dezbaterea din cadrul evenimentului a scos la iveală următoarele probleme cu care se confruntă preșcolarii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate: emoționale, sociale, de exprimare, socializare precară, evitarea în unele cazuri a implicării în jocuri, frecvență redusă a grădiniței. Copiii se simt abandonați, sunt introvertiți, retrași și, din problemele de comunicare, apar situații de bullying. Fragilitatea emoțională se vede și din faptul că nu reușesc să comunice, să își exprime sentimentele și dorințele și nu sunt încrezători în forțele proprii având stimă de sine scăzută. Există situații când apare obezitatea datorită nutriției precare și accesului pentru un timp îndelungat la televizor, telefon, calculator care face ca mișcarea să fie redusă. Pandemia a avut un efect negativ în dezvoltarea copiilor deoarece s-au deteriorat relațiile interumane, frecvența la grădiniță a fost diminuată și activitățile de grup care permiteau socializarea au fost limitate. Pe lângă acestea, absența psihologului și consilierului din grădiniță diminuează sprijinul psiho-social pe care copiii cu părinți plecați în străinătate îl pot avea.

Dintre soluțiile identificate pentru îmbunătățirea situației preșcolarilor cu părinți plecați în străinătate cadrele didactice prezente la eveniment au precizat proiectele pentru dezvoltarea abilităților copiilor și de dezvoltare socio-emoțională, atragerea reprezentantului legal sau a părintelui cu care copilul locuiește în activitățile desfășurate în grădiniță, cooptarea sprijinului comunității pentru diferite inițiative, participarea educatorilor la diferite programe de formare și intervenții

punctuale cu povești terapeutice pentru sprijinul copiilor în situații dificile din viața lor. Priviți cu multă dragoste și căldură de către copiii cu părinți plecați în străinătate, educatorii sunt percepuți de multe ori ca părintele lipsă, astfel apropierea sinceră de copii este o bună metodă de implicare în activitățile desfășurate.

Evenimentul pentru identificarea nevoilor copiilor din județul Sibiu cu părinți plecați în străinătate s-a încheiat cu centralizarea unor bune practici dintre care amintim: existența în unitățile de învățământ a unui psiholog, consilier, logoped, proiecte comune la nivelul comunității pentru copiii cu părinți plecați la muncă în străinătate, implicarea managementului instituțiilor de învățământ și existența unei echipe de cadre didactice dornice de colaborări, activități de dezvoltare emoțională în clasă și implicarea părinților în activitățile desfășurate de copii. Formularul de feedback completat de participanți la finalul evenimentului, precum și prezentările directorilor celor cinci unități de învățământ au facilitat identificarea de instituții active în comunitate cu care se pot realiza parteneriate pentru susținerea copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate.

Evenimentele EduAcces din luna august au continuat marți 10.08.2021 cu o nouă întâlnire care a avut tema *Nevoile emergente ale elevilor din școala primară*. La eveniment au participat reprezentanți ai:

- Școlii Gimnaziale „Samuil Micu”, Sadu;
- Școlii Gimnaziale Râul Sadului, Râul Sadului;
- Școlii Gimnaziale „Aurel Decei”, Gura Râului;
- Școlii Gimnaziale „Sava Popovici Barcianu”, Rășinari;
- Liceului Tehnologic „Ioan Lupăș”, Săliște.

Analiza nevoilor acestei categorii de copii din grupul țintă a scos la iveală necesitatea unui mediu structurat și sigur și care să permită copiilor să învețe. „Copiii învață mai bine atunci când sunt într-un climat socio-afectiv sigur, când relaționează plăcut cu părinții, cu educatorii și cu ceilalți din jurul lor”. John Bennet, UNESCO, 2004.

Dezvoltarea elevilor din școala primară apare ca efect și premisă a educației, ca o acțiune socială, conștientă de stimulare și accelerare a influenței altor factori. Jocul este încă un mod important de învățare și stimulare cognitivă la vârsta școlară mică iar dezvoltarea psihică a copilului de 6-10 ani se realizează sub influența marcantă a mediului școlar. Având în minte nivelul actual de dezvoltare al copilului, învățătorii sunt mereu în căutarea de metode pentru stimularea vizuală, tactilă, olfactivă, auditivă a acestora pentru asimilarea cât mai completă a informațiilor prezentate. În ciclul primar, cadrele didactice acționează în ceea ce privește achizițiile de cunoștințe, deprinderi și atitudini la nivelul celor cinci domenii de dezvoltare: cognitiv, socio-emoțional, fizic, a sănătății și igienei personale, dezvoltarea limbajului și comunicării precum și a capacităților și atitudinilor de învățare.

În școala primară se face trecerea la acumularea sistematică a cunoștințelor, se lărgeste orizontul mintal iar treptat, odată cu înmulțirea senzațiilor, percepțiilor, reprezentărilor, se dezvoltă gândirea și memoria și se trece de la un pronunțat caracter intuitiv la caracterul logic. Imaginația școlarului mic se dezvoltă către imaginația reproductivă și cea creatoare iar dezvoltarea capacității senzoriale duce la creșterea sensibilității, capacității vizuale, capacității de orientare în spațiu și a percepției timpului. În această perioadă se modifică motivația activităților și este cunoscută slaba capacitate de autocontrol în timpul învățării precum și în ceea ce privește stăpânirea trăirilor emoționale și controlul gesturilor.

Toate aceste transformări determină un interes crescut din partea familiei și a învățătorilor în ceea ce privește dezvoltarea competențelor socio-emoționale care vizează următoarele aspecte:

- Auto-conștientizare- recunoașterea gândurilor, emoțiilor, valorilor personale;

- Management personal – reglarea în mod eficient a gândurilor, emoțiilor și comportamentului;
- Conștientizare socială – înțelegerea punctelor de vedere ale altor persoane, empatie, respect;
- Abilități de relaționare și comunicație – stabilirea și menținerea unor relații sănătoase cu diferite persoane și grupuri: comunicare, angajare socială, lucru în echipă;
- Luarea deciziilor – încurajarea gândirii critice, dezvoltarea abilității de a face alegeri corecte ținând cont de siguranță, etică, norme sociale, evaluarea consecințelor, starea de bine proprie și a altora. Elevii trebuie să știe să identifice problemele, să evalueze consecințele, să reflecteze și când este cazul să își asume responsabilitatea.

Putem observa că dirijarea învățării trebuie să fie orientată spre dezvoltarea și lărgirea relațiilor de grup, formarea unor deprinderi și obiceiuri de comportament și cultivarea unor calități precum: perseverența, răbdarea, curajul, inițiativa, modestia și respectarea regulilor stabilite în grup.

În cadrul evenimentului, pe lângă nevoile unui mediu sigur de învățare și de dezvoltare a competențelor socio-emoționale, s-au desprins și nevoi de independență și individualitate, nevoia de respect, nevoi ludice, nevoia de petrecere de timp de calitate cu adulții și experimentarea unei varietăți de activități pentru a-și descoperi talentele și preferințele. Pornind de la aceste nevoi, cadrele didactice prezente la eveniment au menționat următoarele probleme cu care se confruntă în lucrul cu copiii din ciclul primar care au părinți plecați la lucru în străinătate: fragilitate emoțională, probleme de integrare socială, motivație scăzută pentru învățare, tendința de obezitate. Acestea se datorează relației deficitare cu părinții plecați în străinătate, lipsei importanței acordate în familie actului educațional, părinților analfabeți care nu pot susține educațional copilul, educației precare primite de acasă, frecvenței reduse a grădiniței înainte de intrarea la școală.

Ca urmare a experienței pe care cadrele didactice o au în lucrul cu copiii, au fost prezentate în cadrul evenimentului mai multe soluții pentru creșterea calității educației copiilor cu părinți plecați în străinătate. Multe dintre propuneri s-au bazat pe implicarea activă a elevilor în comunitate prin participarea la diferite proiecte sub coordonarea cadrelor didactice și la diferite acțiuni de voluntariat și concursuri. Colaborarea consilierului cu învățătorii și realizarea de activități de consiliere atât pentru copii dar mai ales pentru părinți a fost identificată ca soluție de succes pentru tratarea diferitelor situații punctuale și ca acțiune preventivă. Școala în mediul rural este văzută ca motor pentru comunitate, care prin cadrele didactice motivate reușește să monitorizeze copiii cu părinți plecați la muncă în străinătate și să ofere suport în momentele în care copiii au nevoie. Ancorarea puternică a școlii în viața satului, expunerea copiilor la modelele comportamentale ale dascălilor implicați și susținerea autorităților face ca să nu existe situații de abandon școlar.

Directorii unităților de învățământ au prezentat în cadrul evenimentului EduAcces proiectele derulate în școală cu impact asupra copiilor cu risc de excludere socială și au precizat activitățile menite să stimuleze participarea la educație dintre care amintim: implicarea părinților din străinătate în activitățile proiectului, consiliere de grup pentru copiii aflați în situația locuirii fără părinți, parteneriate pentru realizarea de proiecte pe diferite teme educaționale și organizarea de cluburi cu activități extrașcolare pentru copii. Ca metodă de susținere a activităților cu copiii sau a dezvoltării bazei materiale de care școlile dispun, la nivel de management instituțional s-au realizat diferite contracte de parteneriat public-privat. Parteneriatul public-privat este definit ca o formă de „cooperare între o autoritate publică și sectorul privat, respectiv organizații neguvernamentale, asociații ale oamenilor de afaceri, ori companii, pentru realizarea unui proiect care produce efecte



UNIUNEA EUROPEANĂ



PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

pozitive pe piața forței de muncă și în dezvoltarea locală” (Institutul pentru Politici Publice, 2004, p. 14). Atragerea de instituții private pentru susținerea educației, alături de ONG-uri și instituțiile publice este unul din obiectivele activității de dezvoltare socio-comunitară a proiectului și, prin identificarea parteneriatelor existente, se dorește extinderea și transformarea acestora într-o colaborare pe termen lung pentru dezvoltarea comunităților și școlilor din județul Sibiu.

Dezvoltarea socio-comunitară-Dezvoltare de parteneriate între școli, autorități locale, instituții locale, ONG-uri și comunitate din cadrul proiectului EduAcces va continua și în luna septembrie cu evenimente în comunitățile județului Sibiu. Informații suplimentare despre evenimentele EduAcces pot fi consultate pe site-ul proiectului <http://eduacces.snsh.ro/> cât și pe rețelele de socializare: Facebook: <https://www.facebook.com/EduAcces-111786574472081> și Twitter: <https://twitter.com/AccesEdu>.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Irina Elena Andronie
Expert organizare evenimente dezvoltare parteneriate EduAcces



SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ



INSPECTORATUL ȘCOLAR
JUDEȚEAN SIBIU



POCU/784/6/24/139601